

THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC MÔN SINH HỌC BẰNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC THEO GÓC

PHẠM THỊ VŨ HUỆ*

Dạy học theo góc (DHTG) là phương pháp dạy học (PPDH) dựa trên phong cách học tập tập trung nhiều vào nhu cầu học tập, sở thích, mức độ phát triển của từng cá nhân, tạo cơ hội cho người học “khám phá” và “thực hành”. Bài viết đề cập quy trình thiết kế bài giảng và tổ chức DHTG trong dạy học môn *Sinh học* ở lớp 10.

1. Một số vấn đề lí luận

1.1. Khái niệm: DHTG là một PPDH mà theo đó, học sinh (HS) thực hiện các nhiệm vụ khác nhau tại các vị trí cụ thể trong không gian lớp học nhưng cùng hướng tới chiếm lĩnh một nội dung học tập theo từng phong cách học khác nhau.

1.2. Quy trình DHTG. Quy trình DHTG có thể chia làm 3 giai đoạn:

1.2.1. Chọn nội dung, không gian lớp học phù hợp: Nội dung bài học cần phù hợp theo các phong cách học khác nhau của HS; không gian lớp học cần phù hợp với số HS để dễ dàng bố trí bàn ghế, đồ dùng học tập và hoạt động của các em tại các góc.

1.2.2. Lập kế hoạch bài học: - **Bước 1:** Xác định mục tiêu bài học; - **Bước 2:** Thiết kế các hoạt động học tập: + Xác định vấn đề học tập: tên và nhiệm vụ của mỗi góc; + Lựa chọn phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức học tập; - **Bước 3:** Thiết kế hoạt động đánh giá và củng cố bài học. Ở bước này cần chú ý vào kiến thức và kĩ năng mà HS đã đạt được.

1.2.3. Tổ chức DHTG: - **Bước 1: Sắp xếp không gian lớp học.** Giáo viên (GV) cần bố trí góc/khu vực học tập phù hợp với không gian lớp học, đảm bảo có đủ phương tiện, đồ dùng, tài liệu học tập phù hợp với nhiệm vụ ở mỗi góc. Để tiết kiệm thời gian, công việc này cần được thực hiện trước khi vào giờ học; - **Bước 2: Giới thiệu bài học hoặc nội dung học tập theo phương pháp góc và tên, vị trí của các góc học tập.** Nêu sơ lược về nhiệm vụ ở mỗi góc, thời gian tối đa để thực hiện nhiệm vụ tại các góc và cho phép HS chọn góc xuất phát; - **Bước 3: Tổ chức cho HS học tập tại các góc.** Ở mỗi góc, HS có thể làm việc cá nhân, theo cặp hoặc theo nhóm tùy theo tính chất của từng nhiệm vụ. Trong quá trình HS học tập, GV thường xuyên theo dõi, phát hiện khó khăn của các em để hướng

dẫn, hỗ trợ kịp thời; - **Bước 4: Tổ chức trao đổi/chia sẻ, đánh giá kết quả học tập.** Kết thúc giờ học, đại diện của nhóm ở các góc trình bày kết quả, HS khác nhận xét, đánh giá. Trên cơ sở đó, GV đưa ra ý kiến trao đổi giúp HS hoàn thiện, hiểu đúng, đầy đủ và sâu sắc nội dung học tập.

2. Tổ chức DHTG trong dạy học bài: “Cấu tạo của virut, chu trình nhân lên của virut” (Sinh học 10)

2.1. Lập kế hoạch bài học

2.1.1. Mục tiêu bài học: - **Về kiến thức:** HS cần nêu được đặc điểm chung, cấu tạo, hình thái, quá trình nhân lên của virut; biết so sánh một số tính chất của virut với vi khuẩn; giải thích được tính đặc hiệu của virut với tế bào chủ; nắm được khái niệm về HIV, con đường lây truyền bệnh, các giai đoạn phát triển của bệnh và biện pháp phòng ngừa; - **Về kĩ năng:** phân tích, thu thập các thông tin thông qua nghiên cứu tài liệu, quan sát video, tranh hình để xác lập vấn đề nghiên cứu; rèn luyện các năng lực: tự học, giải quyết vấn đề, giao tiếp, hợp tác, sử dụng ngôn ngữ và năng lực tự quản lí; - **Về thái độ:** có ý thức hợp tác, chủ động, sáng tạo trong học tập.

2.1.2. Thiết kế các hoạt động học tập

- Chia nội dung bài học thành 3 góc với các nhiệm vụ tương ứng sau: (xem *bảng trang bên*)

Tại mỗi góc, HS trả lời các phiếu học tập tương ứng để đạt được mục tiêu bài học cho từng góc. Thời gian cho mỗi góc là 10 phút.

- Phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức học tập: + **Về PPDH:** kết hợp giữa DHTG với các phương pháp trực quan, giải quyết vấn đề và vấn đáp; + **Về phương tiện dạy học,** gồm: máy chiếu, máy tính, video, tranh hình, phiếu học tập; + **Về hình thức tổ chức:** luân chuyển giữa các góc quay vòng theo chiều kim đồng hồ.

2.1.3. Thiết kế hoạt động đánh giá và củng cố bài học dựa trên các tiêu chí sau: - Đạt được các kiến thức, kĩ năng đã nêu ra trong phần mục tiêu; - Đánh giá quá trình hoạt động của HS: tính tự giác, tích cực,

* Trường THPT Cẩm Giàng II, huyện Cẩm Giàng, tỉnh Hải Dương

TT	Tên góc	Nhiệm vụ
1	Góc phân tích 1	Tìm hiểu đặc điểm chung của virus, cấu tạo và hình thái của virus. Hoạt động: nghiên cứu sách giáo khoa để xác định kích thước, cấu tạo và phân loại virus; quan sát tranh hình trong sách giáo khoa để chỉ ra được cấu tạo, hình thái của virus và so sánh được một số tính chất của virus với vi khuẩn.
2	Góc quan sát	Tìm hiểu chu trình nhân lên của virus. Hoạt động: xem video và tranh hình, xác định được các giai đoạn của quá trình nhân lên của virus, phân biệt được chu trình sinh tan và tiềm tan.
3	Góc phân tích 2	Tìm hiểu HIV/AIDS. Hoạt động: quan sát tranh hình về cấu tạo virus HIV, tranh hình tế bào limpho T và nghiên cứu sách giáo khoa, tài liệu tham khảo để xác định được khái niệm về HIV, các con đường lây truyền HIV, các giai đoạn phát triển của bệnh do HIV gây nên và biện pháp phòng ngừa.

chủ động, kỉ luật trong học tập, khả năng hoàn thành nhiệm vụ tại các góc, sản phẩm thu được.

2.2. Tổ chức DHTG. Trước khi vào giờ học, GV bố trí không gian lớp học theo 3 góc, chuẩn bị đủ phương tiện, đồ dùng, tài liệu học tập phù hợp với nhiệm vụ ở mỗi góc.

- *Giới thiệu nội dung học tập và các góc học tập (5 phút):* GV xây dựng tình huống có vấn đề: *Người ta cho rằng, virus là tác nhân gây bệnh nguy hiểm nhất. Vậy, virus là gì? Chúng có những đặc điểm nào mà có thể gây nên những tác hại to lớn như vậy? Ngoài những bệnh gây ra cho người, chúng còn có thể gây ra những tác hại nào với các loài sinh vật khác?*

Hoạt động của GV	Hoạt động của HS
<ul style="list-style-type: none"> - Chia HS thành 3 nhóm lớn ứng với 3 góc xuất phát. - Nêu và chiếu nhiệm vụ của 3 góc lên màn hình để các nhóm biết nhiệm vụ phải làm của mình. Quy định thời gian của mỗi góc là 10 phút và việc luân chuyển góc theo chiều kim đồng hồ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Các nhóm cử nhóm trưởng và mỗi nhóm gồm 2 HS. - Lắng nghe GV giao nhiệm vụ cho các góc. - Các nhóm chọn góc xuất phát.

- *Tổ chức cho HS học tập tại các góc (30 phút):*

Hoạt động của GV	Hoạt động của HS
<ul style="list-style-type: none"> - Quan sát hoạt động của HS và có sự hỗ trợ khi cần thiết. 	<ul style="list-style-type: none"> - Các nhóm nhận phiếu học tập và tiến hành thực hiện nhiệm vụ của nhóm trong thời gian quy định. - Luân chuyển qua các góc theo thứ tự 1 → 2 → 3 → 1 và hoàn thành nhiệm vụ tại các góc đó.

- *Tổ chức trao đổi/chia sẻ, đánh giá kết quả học tập (10 phút):*

Hoạt động của GV	Hoạt động của HS
<ul style="list-style-type: none"> - Đề nghị các nhóm cử đại diện trình bày kết quả. - Tổ chức thảo luận, khái quát kết quả thu được của các nhóm và kết luận nội dung bài học. - Sử dụng các tiêu chí đánh giá để nhận xét và cho điểm HS. - Củng cố kiến thức trọng tâm. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cử đại diện nhóm lên trình bày ý kiến của nhóm mình. - Tham gia thảo luận. - Ghi nhớ kiến thức.

Phương pháp DHTG là cơ sở lí luận quan trọng để GV đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực hóa người học và có thể vận dụng vào dạy học môn *Sinh học* ở trung học phổ thông đạt hiệu quả cao. Có thể nói, đây là một trong những PPDH khả thi trong hệ thống các PPDH hiện đại.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD-ĐT. **Tài liệu bồi dưỡng giáo viên thực hiện chương trình sách giáo khoa lớp 10.** NXB Giáo dục, H. 2007.
2. Cao Thị Thặng. "Một số vấn đề về dạy học theo góc và bước đầu triển khai áp dụng ở Việt Nam". *Tạp chí Giáo dục*, số 236/2010.
3. Dự án Việt - Bỉ. **Dạy và học tích cực: Một số phương pháp và kĩ thuật dạy học.** NXB Đại học sư phạm, H. 2009.
4. Nguyễn Lăng Bình - Nguyễn Phương Hồng - Cao Thị Thặng - Đỗ Hương Trà. **Dạy và dạy học tích cực: Một số phương pháp và kĩ thuật dạy học.** NXB Đại học sư phạm, H. 2010.

SUMMARY

Methods of working in corners - teaching based on learning styles which is more on learning needs, interests, level of development of each individual to create opportunities for learners to "discover" and "practice". In this article, we refer to the process of designing lessons and experimenting lectures according to the method of corner work in Biology 10 - High School.

Tổ chức dạy học học phần Vật lí...

(Tiếp theo trang 159)

Tài liệu tham khảo

1. Lương Duyên Bình - Dư Công Trí - Nguyễn Hữu Hồ. **Vật lí đại cương (tập 2).** NXB Giáo dục, H. 2002.
2. Lương Duyên Bình - Nguyễn Quang Hậu. **Giải bài tập và bài toán cơ sở Vật lí (tập 3).** NXB Giáo dục, H. 2008.
3. L.Bushoff - L.D'Hainaut. *Curricula and Lifelong Education.* UNESCO; 1981.

SUMMARY

In order to train students after graduated university to respond the need of society then the given tasks in the process of teaching and learning at university need to provide to students: The system of knowledge and skills on fundamental science, basic techniques, stable and quite large specific techniques; the ability of independent thinking, an ability of analysing and creative brain; the ability of finding out problem, solving problem; the ability of studying and processing information to technical solution; The ability of flexible communication and corporation with the others in solving their tasks. Thus, on our opinion, we need a design on teaching and learning to respond to the given requires and tasks.